

eltűntek. Junius 12-én egy példányt láttam, a mely talán már az új nemzedékhez tartozott.

A következő ősszel októberben megint tömegesen mutatkoztak, annyira, hogy egyes táblákon — kivált a legfelsőbbeken — valami 200 drb. sétált fel s alá. Ezek az ablakok északnak fekszenek.

Az 1892/93. év telén hasonló megfigyelést tettem és megtaláltam a legyeket más ablakokon is, de nem oly tömegesen, kivéve a szomszéd szobát, a melyben egyszer majdnem ugyanannyi legyet láttam. Az 1893. évi ősszel megint több volt s egynehányat egyik barátomnak szintén második emeleti ablakain is találtam.

És három év óta hasonló tapasztalatot teszek itt Zágrábban is, ugyancsak északnak fekvő második emeleti ablakokon. A legyek száma itt jóval kevesebb.

Ez a légyfaj a *Gitona distigma* Meig. Könnyen felismerhető arról, hogy nagyon emlékeztet az általánosan ismert musliczákra (*Drosophila*-fajok), melyek eczet és bor erjedő maradékain úgy a pinczékben, mint másutt is bőven tanyáznak; de a *Gitona* ezeknél valamivel nagyobb, feje elég széles, ugyancsak széles potroha is és barnás-sárga színű, a potroh egyes szelvényei sötétbarna szegélylyel bírnak s a mi különösen szembetűnő, szárnyán egy-egy barna petty van. Ez utóbbi oknál fogva könnyen meg lehet különböztetni a *Sepsis*-nemhez tartozó legyektől, a melyek szárnyán fekete petty látható.

Honnan jutnak e legyek az ablakra? Schiner (Fauna Austriaca II. 274.) azt mondja, hogy egyes virágok bugáiból kelnek ki. Sajnos, hogy származásuk viszonyaira magam nem bírtam rá akadni, de lesz t. szaktársaim közt, a ki ezt a rovart ugyancsak szobaablakon megfigyelte és megfigyelését hajlandó közölni. Így talán közös erővel sikerül majd valahogyan kideríteni, hogy e légyfaj miben és hol él. Vállvetett munkának biztos az eredménye.

Dr. Langhoffer Ágost.

A kardospille.

— *Papilio Podalirius* L. —

II.

Együttal tekintsük meg a *Podalirius* egyéb eltéréseit is.

A *var. Feisthamelii*, melyet *Dupouchel* (Hist. nat. des Lep. Suppl. Papil. pl. 1. Fig. 1.) leírt, a következő jellemvonásokkal bír:

Alapszíne egészen fehéres, csak felső szárnyának elülső szegélye és alsó szárnyának hátszegélye sötét okersárga; a fekete sávok szélesebbek; a felső szárny külső szélének széles fekete sávját ketté szelő fehéres vonal feleúton elenyésczik; az alsó szárnyak sárgásan behintett fekete tere, melyen a szemfolt áll, szélesebb; maga a szemfolt szabályosabb mint a törzsfájé: fekete félholdalakú, a mely fölül igen íves, és kék holdszeletet visel, a fölött párhuzamos három: pirossárga, sárgás és fekete félkör; teste fekete, csak hegye felé s oldalt világosabb. Ez egészben véve igen sötét eltérés a francia Pyrenaeákban, déli Spanyolországban, Portugálban és Marokkóban röpül. Második ivadéka, *ab. Latteri* Const., alapszíne nézve még világosabb, teste még fehérebb; csak Algirban fordul elő.

A *Podaliriusnak* másik eltérése, a Pyrenéakon innen és túl röpülő *var. Miegi* Miegi. hol a *Podalirius*hoz, hol a *Feisthameli*hoz áll közelebb. Az utóbbiánál alapszíne világosabb, fekete sávjai még szélesebbek. Második ivadéka, mely külön nevet nem visel, az első ivadéktól ugyanazon jellegekben tér el mint a *Zanclaeus* és *Latteri* a maguk első ivadékaitól. Közép-Spanyolországban a *Miegi* délfelé lassanként *Feisthameli*vé válik, szintűgy mint *Toulousenál* a törzsfajjal egybeolvad.

A syriai *Podalirius* II. ivadékát, mely valamivel kisebb és halványabb, *var. virgatus* név alatt *Butler* írta le.

Újabb időben *Eimer* még egy eltérést írt le *var. undecimlineatus* név alatt, a mely a törzsfajtól abban különbözik, hogy felső szárnyának felső szélénél a mi világosabb rajzú *Podaliriusunk*hoz hasonlólag a rendes 8 fekete harántsáv tízzé oszlik s azonfölül még egy sáv kezdete mutatkozik.

Már most nézzük, hogy e díszes társaságban a mi *ab. Zanclaeusunk* minő helyet foglal el.

A pillangó Budapesten ápril 11-től június 3-ig, és második ivadéokban (*ab. Zanclaeus*) június 23-tól augusztus 14-ig röpül, s a mennyiben a meglevő, nem mindig pontos feljegyzések tanúsítják, körülbelül ugyanabban az időben szállingózik egész hazánkban, kivételével Fiuménak, a hol állítólag áprilban és szeptemberben, de valószínűleg ápriltól szeptemberig, azaz: ápril-májusban, majd mint *Zanclaeus* június—júliusban és ismét mint *Zanclaeus* augusztus végétől szeptemberig, mint Oláhországban is, lép fel, míg Iglóban csak ápril végétől május végéig észleltetett, a mi arra enged következtetni, hogy a Szepességben csak egy ivadéokban él. Erre, valamint

arra nézve, vajon a haza többi vidékein is a juniusi bábok túlnyomóan vagy kizárólagosan zöldek-e, s a belőlök fejlődő lepke nemcsak Budapesten, Pécsen, Eperjesen és Nyitrában az *ab. Zanclaeus* jellemvonásaival bírnak-e: bizonyára szívesek lesznek vidéki gyűjtőink e lap hasábjain felvilágosítást nyújtani, esetleg néhány példány beküldése mellett.

A mennyiben három évi anyagom következtetnem enged, Budapesten a tipikus törzsfaj aránylag igen ritka, száz közt alig akad egy-kettő. A többi bizonyos tekintetben eltér, többnyire azért, hogy alapszíne halványabb sárga, harántsvajjai kevésbé intenzív feketék, sőt olykor ezeknek csak körrajzát mutatva, az alsó szárny belszegélyén elterülő sáv pedig meg van osztva s a legtöbb esetben ennek csak külső két szélét láttatja, miáltal szinte transitussá válik az *ab. Zanclaeus*hoz. De tenyésztés útján nyertem csaknem egészen fehér példányt is, viszont fogtam egy igen sötét példányt, mely a v. Feisthamelii-re emlékeztet.

Szintén igen gyakori az oly transitus, mely az előbb említetektől csak abban különbözik, hogy hasán csupán egy fekete sáv látszik, vagy hogy farkiezája rendkívül hosszú.

Ezektől *Zanclaeus*unk csak abban tér el, hogy potroha többé-kevésbé fehéres, hasán pedig csak egy fekete hosszanti vonal van. Alapszíne az oláhországi *Zanclaeus*énál jóval világosabb. Minden tekintetben megfelel annak a leírásnak, melyet Zeller a *Zanclaeus*ról adott, azzal a különbséggel, hogy potroha kevésbé fehér mint a szicíliai példányoké.

Egyébiránt a Kardospille nem bír valami éles látással. Észleltem ugyanis augusztusban, midőn bizonyos bokrok levelei a nagy forróságtól hervadnak és fehéres színt öltenek, — hogy déltájt a hímek erősen szállodogálva ily fehéres leveleknek nekiröpültek, nyilván nőstényeknek nézvén azokat. Hasonló esetet említ *Forbes* (A naturalist's wanderings in the Eastern Archipelago. 1885. 130. l.) az *Appius Nero*-ról, melynek nőstényt kereső hímjei az azokhoz színben hasonló pirosuló levelek által ámították magukat.

Abafi Aigner Lajos.

A Mezőség lepke-faunája.

A Mezőség hullámos dombvidék, mely egyfelől Kolozsvár és Szamos-Ujvárig, Deés és Besztercezig, másfelől pedig Marosvásárhely, Szász-Régen és Tekeig, Tordáig, az Aranyosig és